

A tragédia végkicsengése: Bukás vagy remény?

Madách Imre főműve nem csupán egy történelmi tabló, hanem az emberi lélek örök küzdelmének tükré. Az ember tragédiájának lezárása több szempontból is érdekes lehet. Felmerülhet a kérdés: A zárógondolat bukásra vagy reményre utal? Véleményünk szerint a tragédia végkicsengése inkább reményt közvetít. Bár maga a mű az emberi küzdelemről szól, a befejezés mégis inkább buzdító, mintsem elkeserítő.

A tragédia pesszimizmusát az Úr zárómondata oldja fel: „Mondottam, ember: küzdj és bízva bízzál!” Igaz, hogy a mű több, mint 165 éve íródott, és az akkori aktualitásoknak felel meg, ez a zárógondolat mégis érvényes napjainkban is, mivel a folyamatos küzdelemre, kitartásra és bizakodásra buzdít. Ezek mind olyan dolgok, amelyekre az embereknek a múltban, a jövőben és a jelenben is szüksége van.

Szerintünk, ha Madách Imre ma is élne, és most fejezné be a művét, akkor is ugyanezzel a szemlélettel írná, ugyanezt üzenné az emberiségnek, mivel az emberi természet nem változott. Ma is egyszerre vágunk a fejlődésre és félünk az ismeretlentől. Madách szerint az emberi méltóság záloga nem a győzelem, hanem az, hogy a bukások után is képesek vagyunk felállni és újrakezdeni.

A tragédia során Ádám újra és újra csalódik az emberiségben, a végén mégsem adja fel sosem, nem áll meg, hanem megy tovább. Ez hasonlít arra, amikor valaki megbukik egy vizsgán, elveszti a munkahelyét, vagy magánéleti nehézségekkel kell megküzdenie. Ilyenkor is hatalmas motivációt jelenthet a mű zárógondolata.

Manapság sokan félnek attól, hogy az online tér elidegeníti az embereket, vagy elveszi a munkát. Mint ahogyan a londoni színben Ádám a káosztól rettegett, úgy félnek néhányan a mai technika fejlődésétől. A végső üzenet, hogy az embernek tovább kell küzdenie és fejlődnie, ma jelentheti azt, hogy nem kell elzárkóznunk a technika fejlettségétől, hanem nézhetjük a jó oldalát is, és használhatjuk jó dolgokra is.

Ezek a dolgok alátámasztják a mű optimizmusát. Az ember természetéből fakad, hogy a legkilátástalanabb helyzetben is keresi-e a kiutat. Ez a mű egyértelműen arra ösztönöz.

Lucifer érvei sokszor logikusabbnak tűnnek, hiszen a történelmi színekben Ádám folyton csalódik: a rendszerek elbuknak, az eszmék torzulnak. Mégis az Úr válasza nem logikai, hanem erkölcsi: attól, hogy a világ nem tökéletes, az embernek tovább kell küzdenie, mivel az emberi lét alapélménye a küzdelem. A remény nem a körülményekben, hanem az emberi akaratereiben és a kitartásban rejlik.